

Ποιά είναι η γυναικεία ανεργία στην Ελλάδα σήμερα;

Η οικονομολόγος Ξανθή Πετρινώτη πήρε ύστερα τό λόγο γιά νά τεκμηριώσει μέ τά απαραίτητα στοιχεία τήν άποψη ότι η ανεργία χτυπάει πρώτα τίς γυναίκες.

«Μία άψη τής οικονομικής κρίσης, ίσως η σημαντικότερη είναι η αύξηση τής ανεργίας πού πλήττει κυρίως τίς γυναίκες. Αυτό είναι ένα γεγονός πού πρέπει νά τό έπισημάνουμε και νά τό αναλύσουμε γιατί γιά τίς γυναίκες η μισθωτή άπασχόληση δέν είναι μόνο τρόπος βιοπορισμού αλλά και μιά έξοδος από τόν ιδιωτικό χώρο του σπιτιού στό δημόσιο χώρο τής παραγωγής. Είναι μιά δραστηριότητα πού, έφόσον τίς αναγκάζει νά επωμισθούν τό διπλό βάρος τής εργαζόμενης και τής νοικοκυράς, τίς φέρνει αντιμετώπιες μέ τίς πατριαρχικές δομές και τίς βοηθάει νά συνειδητοποιήσουν ότι ο διπλός αυτός ρόλος δέν είναι φυσικός (άρα άμετάτρεπτος) αλλά κοινωνικός (άρα μετατρέψιμος)».

Τά ποσοστά τής ανεργίας

«Σύμφωνα μέ τά τελευταία στατιστικά στοιχεία», συνέχισε η κα Πετρινώτη «τό δικαίωμα στην εργασία πού κατοχυρώνεται και από τό Σύνταγμα έχει καταντήσει νεκρό γράμμα γιά τουλάχιστον 250.000 άτομα στη χώρα μας. Τόσοι είναι οί φανεροί άνεργοι πού κατά

συντηρητικούς ύπολογισμούς υπάρχουν σήμερα. Τα τελευταία πάντως δημοσιευμένα στοιχεία πού δίνουν λεπτομέρειες γιά τήν ανεργία κατά φύλο, τόπο διαμονής και διάρκεια ανεργίας άφορούν τό 1981 και προέρχονται από δειγματοληπτικές έρευνες τής Έθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας.

Νά τί λένε οί στατιστικές τής ΕΣΥΕ:

Σύνολο χώρας	
Σύνολο άνεργων	148.500
Γυναίκες	66.700 ή τό 45% του συνόλου
Σύνολο άπασχολουμένων	3.529.300
Γυναίκες	1.106.000 ή τό 31% του συνόλου
Σύνολο άνεργων 14-24 χρονών	64.500
Γυναίκες	37.700 ή τό 58% του συνόλου
Άστικές και ήμισιαστικές περιοχές	
Σύνολο άνεργων	133.800
Γυναίκες	61.300 ή τό 46% του συνόλου
Σύνολο άπασχολουμένων	2.286.200
Γυναίκες	633.600 ή τό 28% του συνόλου
Σύνολο άνεργων 14-24 χρονών	55.700
Γυναίκες	33.500 ή τό 60% του συνόλου

Οι γυναίκες έχουν διπλάσιο ποσοστό ανεργίας από τους άντρες. Τό 1981 δηλαδή στις άστικές και ήμισιαστικές περιοχές της χώρας τό 4,2% του άντρικού εργατικού δυναμικού ήταν άνεργοι ενώ από τό γυναικείο εργατικό δυναμικό ήταν άνεργες τό 8,8%.

Μήπως όμως τά ποσοστά ανεργίας του 1981 είναι ένα δυσάρεστο μέν αλλά τυχαίο καί παροδικό γεγονός; Δυστυχώς αν μελετήσουμε μία σειρά έτων από τό 1974 καί μετά πού έχουν άρχισει νά γίνονται οι έρευνες γιά τήν άπασχόληση *ό αριθμός των άνεργων γυναικών αυξάνει κατά μέσο όρο 10% τό χρόνο* στις άστικές καί ήμισιαστικές περιοχές.

• Η διάρκεια της ανεργίας

Τό πρόβλημα της ανεργίας έχει καί μία άλλη διάσταση: τή διάρκεια της, τό χρονικό δηλαδή διάστημα πού ένας άνεργος βρίσκεται χωρίς δουλειά. Πάλι οι γυναίκες φαίνεται νά ύφίστανται δυσανάλογα μεγάλη διάρκεια ανεργίας. Τό 1981 π.χ., τό 62% των ατόμων μέ διάρκεια ανεργίας ενός χρόνου καί παραπάνω ήταν γυναίκες.

Στους λεγόμενους «νέους άνεργους» δηλαδή αυτούς πού γιά πρώτη φορά ψάχνουν γιά δουλειά στην ομάδα ηλικίας των 14-24 χρονών οι νεαρές γυναίκες αποτελούν τό 69%.

• Υποεκτιμάται ό πραγματικός αριθμός των άνεργων

Τά επίσημα στοιχεία γιά τήν ανεργία είναι αρκετά άνησυχητικά αλλά γίνονται άκόμα πιά άπειλητικά αν πάρουμε ύπόψη μας δύο παράγοντες:

1. ότι η χώρα μας έχει τό χαμηλότερο ποσοστό μισθωτών καί τό ύψηλότερο αυτοαπασχολούμενων απ' όλες τις χώρες της ΕΟΚ. Σε μία περίοδο μείωσης της άπασχόλησης πολύ πιά γρήγορα αυξάνεται (καί καταγράφεται στις στατιστικές) ό αριθμός των άνεργων μισθωτών από τόν αριθμό των αυτοαπασχολούμενων, δέ γνωρίζουμε δηλαδή ποιές ακριβώς είναι οι επιπτώσεις της ύφεσης στον μεγάλο αριθμό αυτοαπασχολούμενων στη χώρα μας.

2. τά ποσοστά της φανερης ανεργίας δέ δείχνουν τήν πραγματική ανεργία γιατί ένας αριθμός ατόμων, μετά από ένα χρονικό διάστημα, άποσύρονται από τήν άγορά εργασίας άφοϋ οι προσπάθειες τους νά βροϋν κάπου νά εργαστοϋν απέτυχαν. Γίνονται δηλαδή, αυτό πού οι οικονομολόγοι όνομάζουν «αποθαρρυμένοι εργαζόμενοι» καί δέν καταγράφονται στις στατιστικές ανεργίας. Είναι πιθανό οι γυναίκες νά είναι περισσότερες στους αποθαρρυμένους εργαζόμενους έφόσον γι' αυτές ύπάρχει η «διέξοδος των οικιακών».

Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης όμως, δέν εξαντλούνται στους αριθμούς των άνεργων. Οι εργαζόμενες, πού δέν άπολύθηκαν, ύφίστανται πιέσεις πού γίνονται όλο καί πιά έντονες. Μέ τήν άπειλή της άπόλυσης τούς ζητείται νά δουλεύουν πιά γρήγορα, νά παράγουν περισσότερο, νά μη διαμαρτύρονται γιά κάποιες παραβάσεις των νόμων γιά ίση άμοιβή, νά μη διεκδικούν όρισμένα δικαιώματα πού τούς παρέχει η νομοθεσία. Παρατηρείται, δηλαδή, μία ύποχώρηση των θέσεων καί των διεκδικήσεων του γυναικείου κινήματος στον τομέα της εργασίας. Η διεκδίκηση της ισότητας θεωρείται πιά πολυτέλεια άφοϋ εκείνο πού προέχει είναι η διάσωση της δουλειάς μέ όποιοδήποτε τίμημα.

Ποιά είναι τά πιθανά αίτια της γυναικείας ανεργίας

Παρόλο πού τά στοιχεία είναι αρκετά εύγλωτα γιά τό δυσανάλογο αριθμό των γυναικών μεταξύ των άνεργων δέν έχουν άκόμα μελετηθεί

συστηματικά τά αίτια αυτής της κατάστασης. Μπορούμε, όμως νά διατυπώσουμε σχετικά όρισμένες ύποθέσεις:

1. Παρατηρείται μεγάλη συγκέντρωση γυναικών σε όρισμένους κλάδους πού φθίνουν μέ τήν πάροδο του χρόνου ή άναπτύσσονται μέ βραδυ ρυθμό. Στη βιομηχανία π.χ. ό κλάδος της κλωστοϋφαντουργίας, όπου τό μεγαλύτερο ποσοστό των άπασχολούμενων είναι γυναίκες άντιμετωπίζει μακροχρόνια προβλήματα.

2. Πολλές γυναίκες είναι ίσως πιά εύκολο νά άπολυθοϋν εξαιτίας της χαμηλής τους εκπαίδευσης καί εξειδίκευσης καί της χαμηλότερης επαγγελματικής καί γεωγραφικής κινητικότητας τους.

3. Οι έλλειψεις τόσο στην πληροφόρηση όσο καί στον επαγγελματικό προσανατολισμό των νέων ίσως εξηγοϋν τόν μεγάλο αριθμό των νέων γυναικών πού δέν κατορθώνουν νά βροϋν δουλειά διογκώνοντας έτσι τό ποσοστό της ανεργίας τριβής. Έδώ θά πρέπει νά επισημανθεί τό γεγονός ότι έχει αυξηθεί τό ποσοστό συμμετοχής των γυναικών στο εργατικό δυναμικό. Έτσι η προσφορά εργασίας από νέες γυναίκες φαίνεται νά αυξάνεται μέ ταχύτερο ρυθμό απ' ό,τι αυξάνεται ό ρυθμός εύκαιριών γιά άπασχόληση.

4. Κάποιο ρόλο πιθανόν νά παίζουν καί οι προκαλήψεις. Έπειδή τό εισόδημα της εργαζόμενης γυναικας είναι κατά κανόνα μικρότερο από του άντρα θεωρείται συμπλήρωμα γιά τό νοικοκυριό καί θυσιάζεται πιά εύκολα. Αυτό δέν είναι μονάχα αντίληψη των εργοδοτών αλλά καί πολλών άντρων πού βλέπουν άνταγωνιστικά τις γυναίκες συναδέλφους τους στον άγώνα γιά τήν επιβίωση.

«Νομίζω», συνέχισε η κα. Πετρινωτή « ότι δέ συνιστά κινδυνολογία η επισήμανση της μεγάλης γυναικείας ανεργίας καί η συζήτηση γι' αυτήν δεδομένου ότι έχει μεγάλη σημασία η μισθωτή εργασία γιά νά γίνουν οι γυναίκες συνειδοτοποιημένοι άνθρωποι. Αν η ανεργία σημάνει επιστροφή στα οικιακά τότε χάνουν οι γυναίκες τήν εύκαιρία νά συμμετάσχουν καί αυτές στη διαμόρφωση των κοινωνικών αλλαγών».